Zmateční stížnost o b ž a l o v a n é h o, napadající výrok odsuzující obžalovaného pro přestupky podle §§ 312 a 314 tr. z., je odůvodněna již, pokud s hlediska zmatku podle § 281, čís. 5 tr. ř. vytýká napadenému rozsudku, že neodpovídá náležitostem § 270, odst. 2, čís. 5 tr. ř., protože neobsahuje vůbec zjištění skutku, pro který uznává obžalovaného vinným, ani právní úvahy, jimiž se při rozhodování řídil. Napadený rozsudek uvádí pouze, že výrok obžalovaného vůči četnickému praporčíku B. zakládá skutkovou podstatu přestupku podle §§ 312, 314 tr. z., nezjišťuje však vůbec, o jaký výrok šlo. Výrok obžalovaného, jak jej uvedl svědek B., nelze pokládati za zjištěný, a to tím méně, že rozsudek se obmezuje na pouhou citaci výpovědi tohoto svědka, že tohoto svědka pokládá objektivně za nehodnověrného a obžalovaný výrok v tomto směru, resp. smyslu rozhodně popřel. Ježto napadený rozsudek neobsahuje náležitého skutkového zjištění, nedá se po právní stránce přezkoumati (rozhodnutí čís. 5312 Sb. n. s.).

Zmateční stížnost vytýká však rozsudku právem i neúplnost, že se neobíral obhajobou obžalovaného, pokud se týče, že neuvedl, proč nevěří obhajobě obžalovaného, že vůči praporčíku B. výrok: »Machen Sie keine Dummheiten« vůbec nepronesl, nýbrž, že se podobnými slovy obrátil pouze k lidu s výzvou, aby opustil náměstí a nedělal hlouposti.

Odůvodněné zmateční stížnosti obžalovaného bylo proto z důvodu zmatku čís. 5 § 281 tr. ř. vyhověno, napadený rozsudek zrušen a věc přikázána nyní příslušnému okresnímu soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl. Věcí tohoto soudu bude, aby učinil předně řádná skutková zjištění, odpovídající předpisu § 270, odst. 2, čís. 5 tr. ř., a na základě nich pak věc posoudil po právní stránce, při čemž mu bude vzíti v úvahu, že podle jasného znění § 314 tr. z. (»kdo nedopustiv se urážky v § 312 dotčené j i n ý m způsobem se vměšuje«) nemůže přestupek podle § 314 tr. z. ideálně konkurovati s přestupkem podle § 312 tr. z., poněvadž vmísení se do vrchnostenského úkonu může býti přestupkem podle § 314 tr. z. jen, stalo-li se bez urážky v § 312 tr. z. předpokládané (viz rozh. čís. 2899 Sb. n. s.).

Čís. 6099.

K § 283 tr. zák.

Shluknutí je shromáždění většího počtu osob, které je svou povahou způsobilé ohroziti veřejný klid a pořádek. Stačí pouhá možnost ohrožení, není třeba, aby se již projevilo na venek nějaké konkretní nebezpečí.

Výzva k rozchodu je závazná nejen pro ty, kdo ji slyšeli, nýbrž i pro ty, kdo se o ní dozvěděli z okolností případu.

Místní a časové meze její účinnosti.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1938, Zm I 867/37.)

Srov. rozh. čís. 601, 625, 1895, 3799, 4629 Sb. n. s. tr.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu, jímž byl obžalovaný zproštěn podle § 259, čís. 2 tr. ř. obžaloby pro přečin podle § 283 tr. z., zrušil napadený rozsudek a uznal obžalovaného vinným přečinem proti veřejnému pokoji a řádu podle § 283 tr. z.

Z důvodů:

Zmateční stížnosti, uplatňující důvody zmatečnosti podle čís. 4, 5, 9 a) § 281 tr. ř., nelze odepříti úspěch.

Rozsudek vychází při právním hodnocení případu (při výkladu pojmu shluknutí) ze skutečností uvedených v obžalobě, které nebyly výsledky hlavního přelíčení vůbec brány v pochybnost, že se totiž shromáždilo na náměstí v Z. z podnětu příjezdu N., jenž měl projížděti uvedeným místem, množství několika set lidí (šest set až sedm set), kteří ho chtěli pozdraviti jako vůdce strany X., že byla dána četnickou stráží (praporčíkem B.) tomuto davu výzva k rozchodu a že této výzvy část shromáždění neuposlechla.

Trestnou činnost (neuposlechnutí uvedené výzvy) obžalovaného spatřovala obžaloba v tom, že se sice po učiněné výzvě vzdálil z náměstí, k jehož vyklizení výzva směřovala, že se však vrátil hned zpět v době, kdy ještě nebylo dosaženo právě zmíněného účelu rozkazu.

Obžalovaný doznal, že slyšel výzvu četníka, aby lidé vyklidili náměstí, uvedl dále, že reagoval na tuto výzvu odchodem do M-ské ulice, kde má obchod, že při jeho odchodu přijelo auto starosty O., které bylo na náměstí zdraveno, že pak přijelo auto s N., při čemž všichni lidé i on utíkali zpět na náměstí. Rozsudek, reprodukující tuto obhajobu, má podle obsahu odůvodnění za zjištěný obžalovaným doznaný návrat na náměstí v době, kdy se po dané výzvě na tomto místě shluklý lid ještě nerozešel a neopustil náměstí.

Základem zprošťujícího výroku je právní náhled, že v době, kdy se stala výzva četnického praporčíka k rozchodu, na kterou obžalovaný reagoval způsobem nahoře vylíčeným, nemělo shromáždění, o které jde, povahu shluknutí zákonem předpokládanou, že proto nebyla tato úřední výzva učiněna »při shluknutí« a že tudíž její neuposlechnutí nespadá pod trestní skutkovou podstatu. Podle mínění samosoudcova nabylo shromáždění lidu na náměstí charakteru shluknutí teprve po dané výzvě, a to tím, že po příjezdu starosty O. — spadajícím podle toho, co bylo uvedeno, do doby odchodu obžalovaného z náměstí, — došlo k výstupu (hádce) mezi praporčíkem B. a starostou O. a ozvaly se z davu hrozivé výkřiky, které má soud, jak výslovně uvádí, za zjištěny výpovědí četníků, v důsledku čehož vznikla hrozivá situace a rozčilená nálada.

Teprve od tohoto okamžiku nastává podle právního přesvědčení rozsudku trestní odpovědnost za neposlušnost těch, kteří zůstali státi na náměstí, ale — vzhledem k tomu, že výzva k rozejití se nebyla opakována — jen za předpokladu, že slyšeli původní a jedinou výzvu četníkovu, a za dalšího předpokladu, že slyšeli vyhrůžné výkřiky nebo viděli vyhrůžný

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
knihovna
nám. Curieových 7, 116 40 Praha 1
-103-

postoj davu, tudíž patrně si uvědomili skutečnosti, následkem kterých se stalo z pouhého (nezávadného) shromáždění shluknutí. Posléze uvedený předpoklad nemá soud u obžalovaného za zjištěný a nespatřuje proto v jeho návratu na náměstí skutkovou podstatu souzeného činu, byť i obžalovaný slyšel výzvu k rozchodu.

Stížnost právem vytýká s hlediska zmatku podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. pochybenost právnímu stanovisku, na němž spočívá zprošťující výrok.

Nejvyšší soud vyslovil v četných rozhodnutích (čís. 601, 625, 1895, 3799, 4629 Sb. n. s.), že shluknutím je shromáždění většího počtu osob, které je svou povahou způsobilé ohroziti veřejný klid a pořádek. Smyslem a účelem § 283 tr. z., jenž stanoví »trest na ty, kdo při shluknutí neposlechnou úředníka nebo stráže«, je, aby bylo čeleno nebezpečí pro veřejný klid a pořádek, které může povstati ze shromáždění množství lidí, a aby nevypočítatelné a nedohledné následky shromážděného lidu byly již v zárodku, tedy preventivně potlačeny a aby jim bylo zabráněno. Stačí proto již pouhá možnost ohroziti veřejný klid a pořádek. Požadavek pro povahu shluknutí, aby se již na venek projevilo nějaké konkretní nebezpečí, nebo dokonce porušení veřejného klidu a pořádku, jak to požaduje rozsudek, nelze srovnati s ustanovením § 283 tr. z. Přečinu shluknutí se podle tohoto zákonného místa dopouští, kdo při nějakém shluknutí, jež povstalo z jiné příčiny, nežli té, pro kterou se srocení stává zločinem, neuposlechne rozkazu úředníka nebo stráže, když lidu káže, aby se rozešel. Spadá sem tudíž neposlušnost vůči výzvě k rozchodu učiněné úředníkem nebo stráží za shluku lidí za účelem jejich rozptýlení nebo vytlačení na místa jiná. Jakmile se taková výzva stala, zavazuje k bezodkladnému vyklizení místa, na kterém se shluk stal, nejen ty, kdož byli úmyslnými nebo náhodnými účastníky (složkami) shromážděného množství již v době výzvy, nýbrž všechny lidi, zdržující se v prostoru, jehož vyklizení se rozkaz týče, tudíž i osoby, které stojí sice opodál, avšak mohou se státi složkami obnovujícího se shluknutí, nebo vracejícího se davu v místo, z něhož byl vytlačen. Výzva je pak závazná nejen pro ty, kdož ji slyšeli, nýbrž i pro ty, kdož se dovědí o vrchnostenském rozkazu k rozchodu z okolností případu. Výzva k rozchodu má dále účinnost, pokud trvá nebezpečí, jemuž čelí, t. j. pokud nepomine nebezpečí opětného shluknutí nebo srocování rozptýleného davu nebo návratu vytlačeného davu v místo shluknutí. Podnět (příčina) shromáždění lidí může býti i nezávadný.

Nemůže býti o tom pochybností, že zástup šest set až sedm set osob, který se podle zjištění rozsudku sešel na náměstí malého města, aby pozdravil vůdce strany X., tedy z příčiny politické, byl již svou povahou s to, aby ohrozil veřejný klid a pořádek, neboť nebylo vyloučeno, že mohlo při té příležitosti dojíti k roznícení politické vášně a k výstupům, po případě i k demonstracím a násilnostem, a že tedy výzva četnického praporčíka B. tomuto zástupu k rozchodu byla výzvou »při shluknutí«.

Podle zjištění rozsudku obžalovaný tuto výzvu slyšel.

Výzva tato byla proto pro obžalovaného účinná hned od počátku. Rozkazu k rozchodu je neposlušný nejen ten, kdo ho vůbec neuposlechne, nýbrž i kdo ho sice uposlechne, ale vrací se zase na místo shluknutí. Po

subjektivní stránce stačí, že pachatel nevyhověl příkazu o své újmě, ač jej slyšel. Obžalovaný věděl, že výzva směřuje k vyklizení náměstí, neboť slyšel rozkaz tohoto obsahu a smyslu. Když se obžalovaný vrátil na náměstí, shluknutí dosud trvalo, čehož si byl vědom, neboť návrat jeho na toto místo, na němž zůstala většina shromáždění i po výzvě státi, stal se podle obsahu jeho zodpovídání brzy po odchodu z náměstí a zároveň s větším počtem lidí, kteří se tam sbíhali právě po výzvě a přes ni. Nutno proto v tomto jeho návratu na místo a v době shluknutí, spatřovati neuposlechnutí výzvy stráže při shluknutí. V jednání obžalovaného rozsudkem zjištěném spočívá podle toho, co uvedeno, skutková podstata přečinu podle § 283 tr. z.

Čís. 6100.

Vyplýva-li zo zažalovaného deja prísnejšia kvalifikácia činu, než na akú znie obžaloba, je aj odvolací súd, preskúmavajúci na odvolanie podané v neprospech obžalovaného oslobodzujúci rozsudok súdu prvej stolice, na základe § 418, odst. 1 tr. p. povinný pokračovať podľa § 325, odst. 3 tr. p. a o veci rozhodnúť, jestliže prísnejšie kvalifikovaný čin spadá do oboru jeho pôsobnosti, inak má podľa § 318, odst. 3 tr. p. postúpiť vec k prejednaniu príslušnému súdu; pri tom má odvolací súd dbať aj skutkových okolností, na ktoré žalobca v obžalobe nehľadel, neni-li tým dotknutá totožnosť činu.

(Rozh. zo dňa 11. januára 1938, Zm IV 620/37.)

N a j v y š š í s ú d v trestnej veci proti A. pre pokus zločinu podvodu podľa §§ 65, 382 tr. z., vyhovel zmätočnej sťažnosti verejného žalobcu založenej na dôvode zmätočnosti podľa § 384, čís. 4 tr. p., rozsudky oboch súdov nižších stolíc na základe § 34, odst. 1 por. nov. a § 404, odst. 1 tr. p. zrušil a uložil krajskému súdu ako súdu porotnému, aby vo veci jednal a rozhodol.

Z d ô v o d o v:

Na A. bola podaná obžaloba u krajského súdu pre pokus zločinu podvodu podľa §§ 65, 382 tr. z., ktorý vraj spáchal tým, že za tým účelom, aby dosiahol vyplatenie poistného, dňa 5. apríla 1936 v F. podpálil svoj vysoko poistený dom, a to takým spôsobom, že v dobe, keď sa nikto v byte nezdržoval, polial zariadenie bytu petrolejom, taktiež na povale odhrnul na dosky nalepenú zem, túto polial petrolejom a okolo toho dal papier, slamu a slamené úle pre včely a tieto veci tiež polial petrolejom. V izbe zo skríne vybral svoje svadobné šaty a kožuch svojej manželky a v obchode nahromadený tovar a tieto veci ukryl na neznámom mieste, potom stiahol záclony a nezisteným spôsobom zapálil predmety v izbe, zamknul dvere do domu a odišiel na divadlo, ktoré sa vtedy hralo, a medzi tým sa rozšírivší oheň poškodil zariadenie bytové, ale súc zavčas spozorovaný bol uhasený tak, že nemohol zničiť celú budovu. A. potom uplatňoval